

Eindexamen economie 1-2 vwo 2004-II

havovwo.nl

---

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

Maximumscore 2

- 1 Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{5,521 \times \text{prijnsindex horeca} + 94,479 \times 103,4}{100} = 103,6 \rightarrow \frac{103,6 - 97,69}{5,521} \times 100 = 107$$

Maximumscore 2

- 2 gedaald

Uit de verklaring moet blijken dat in alle jaren de arbeidskosten per eenheid product procentueel sterker stegen dan de arbeidskosten per arbeidsjaar.

Maximumscore 2

- 3 Uit het antwoord moet blijken dat een daling van de arbeidsinkomensquote betekent dat de quote voor de overige inkomens is gestegen, hetgeen kan wijzen op hogere winstgevendheid.

Maximumscore 1

- 4 "Terwijl het volume van de totale consumptieve bestedingen in 2002 stijgt, daalt het volume van de bestedingen van consumenten in de horeca."

Opgave 2

Maximumscore 2

- 5 Uit het antwoord moet blijken dat een verlaging van de (autonome) belastingen (via een toename van het overheidstekort) zal leiden tot een stijging van de kapitaalmarktrente, hetgeen de particuliere investeringen doet afnemen.

Maximumscore 2

- 6 Een voorbeeld van een juiste berekening is:

• $(O - B)$ wordt: $240 - (0,25 \times 832 + (15 - 9)) = 26$ 1

• het overheidstekort wordt $\frac{26}{832} \times 100\% = 3,13\%$, hetgeen meer is dan de norm van 3% 1

Maximumscore 3

- 7 Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$B = 0,25 \times 832 + (15 - 6) = 217$

• $C = 0,8 \times (832 - 217) + 20 = 512$ 1

$I = Y - C - O = 832 - 512 - 240 = 80$

• $80 = -200R + 100 \rightarrow R = 0,1$ 1

• $Ro = 0,1 - 0,002 \times (240 - 217) = 0,054$ 1

Maximumscore 2

- 8 kleiner

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een verklaring waaruit blijkt dat de liberalisering van de nationale kapitaalmarkt er toe zal leiden dat de invloed van het overheidstekort op de hoogte van de rentestand zal afnemen/verdwijnen.

Eindexamen economie 1-2 vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Opgave 3

Maximumscore 8

9 □

Te beoordelen onderdeel	Noteer voor elk onderdeel 0,1 of 2 punten: 0: (vrijwel) geheel fout 2: (vrijwel) geheel goed 1: bij twijfel
<i>Indien voorstander van deze privatisering van het onderwijs</i>	
<p>a De gevolgen voor de allocatie binnen het onderwijs zijn juist verwoord.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Te denken valt aan een ontwikkeling waarbij de werking van vraag en aanbod er toe zal leiden dat (leer)activiteiten die weinig opleveren zullen verdwijnen en dat er geïnvesteerd zal worden in arbeidsbesparende nieuwe onderwijsmethoden, die het rendement van het onderwijs kunnen vergroten. • Te denken valt aan een mogelijke stijging van de salarissen van onderwijsgeevenden, omdat deze nu bepaald worden door de markt en op die manier het tekort aan leraren verkleind kan worden / de kwaliteit van het onderwijs verhoogd kan worden.	
<p>b De gevolgen voor de allocatie in de Nederlandse economie als geheel zijn juist verwoord.</p> <p>Te denken valt aan een overheid die haar rol als producent en/of marktregulator kan verkleinen omdat de markt dit (deels) overneemt, hetgeen past binnen een beleid van deregulering / hetgeen kan zorgen voor een verlaging van de collectieve lastendruk.</p>	
<p>c Een voorbeeld van een (positief of negatief) extern effect van onderwijs, dat op deze manier geprivatiseerd is, is juist verwoord.</p> <p>Te denken valt aan een onderwijsaanbod dat beter afgestemd zal worden op de vraag, waardoor discrepanties tussen genoten opleidingen en gevraagde kwalificaties op de arbeidsmarkt minder zullen worden hetgeen betekent dat er minder verspilling van opleidingskosten zal zijn, hetgeen ten dele ook maatschappelijke kosten zijn.</p>	
<p>d De gevolgen voor de internationale concurrentiepositie van het bedrijfsleven zijn juist verwoord.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Te denken valt aan het bedrijfsleven dat zelf meer als aanbieder van onderwijs/scholing actief zal worden, hetgeen betekent dat men nieuwe werknemers gericht kan opleiden waardoor mogelijk de concurrentiekracht versterkt kan worden. • Te denken valt aan: de belastingdruk zal dalen omdat de overheid de financiering van het onderwijs grotendeels aan de markt overlaat, hetgeen het bedrijfsleven in staat stelt de prijs per product te verlagen / minder te verhogen.	

Eindexamen economie 1-2 vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

<i>Indien tegenstander van deze privatisering van het onderwijs</i>	
a De gevolgen voor de allocatie binnen het onderwijs zijn juist verwoord. Te denken valt aan het feit dat een prijs per eenheid onderwijs die bepaald wordt door vraag en aanbod er toe zal leiden dat alleen die activiteiten die op korte of middenlange termijn renderen zullen worden gehandhaafd, terwijl bij onderwijs op veel punten sprake is van een lange termijn investering / een investering die niet (alleen) op financieel rendement beoordeeld mag worden.	
b De gevolgen voor de allocatie in de Nederlandse economie als geheel zijn juist verwoord. Te denken valt aan een kleinere rol van de overheid als producent en/of marktregulator omdat de markt dit (deels) overneemt, hetgeen kan leiden tot <ul style="list-style-type: none"> •het verdwijnen van een deel van het huidige onderwijsaanbod omdat dit niet ‘goed in de markt blijkt te liggen’, waardoor in bepaalde sectoren van de economie een tekort aan gekwalificeerd personeel kan ontstaan. •het groeien van kwaliteitsverschillen tussen verschillende segmenten van de onderwijsmarkt als gevolg van de grotere loondifferentiatie voor docenten die het gevolg kan zijn van de vrije prijsvorming op de arbeidsmarkt, waardoor in bepaalde sectoren van de economie de kwaliteit van de productiefactor arbeid in gevaar kan komen.	
c Een voorbeeld van een (positief of negatief) extern effect van onderwijs, dat op deze manier geprivatiseerd is, is juist verwoord. Te denken valt aan het feit dat de vrije marktwerking er toe kan leiden dat bepaalde aspecten/vormen van onderwijs die minder op resultaat en meetbaarheid zijn gericht, zullen worden verwaarloosd. Dit kan op andere plaatsen in de samenleving tot hogere maatschappelijke kosten / aantasting van de welvaart in ruime zin leiden.	
d De gevolgen voor de internationale concurrentiepositie van het bedrijfsleven zijn juist verwoord. Te denken valt aan een toename van opleidingskosten voor het bedrijfsleven omdat onderwijs minder uit de algemene middelen gefinancierd zal worden, hetgeen kan betekenen dat de bedrijven (op korte termijn) gaan bezuinigen op deze kosten waardoor de concurrentiepositie op de wereldmarkt kan verslechteren.	
Indien de onderdelen van het betoog niet logisch op elkaar aansluiten en/of het gebruikte aantal woorden te veel afwijkt van de eis	-1

Opgave 4

Maximumscore 2

10 daalt

Uit de verklaring moet blijken dat dit bedrag zal dalen als de ECB dollars verkoopt in ruil voor euro's om de vraag naar de euro op de valutamarkt te vergroten.

Maximumscore 2

11 een daling

Uit de verklaring moet blijken dat een relatief lager rentepeil in het eurogebied ten opzichte van de VS zal leiden tot een kapitaalstroom van het eurogebied naar de VS, hetgeen betekent dat dollars afvloeien naar de VS.

Maximumscore 2

12 bankbiljetten in omloop

Uit de verklaring moet blijken dat de bankbiljettenomloop is toegenomen (in de betreffende week), hetgeen erop kan duiden dat het publiek meer giraal geld heeft omgezet in chartaal geld.

Eindexamen economie 1-2 vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
------------	-----------------

Maximumscore 2

- 13 krediet aan banken in eurogebied
Uit de uitleg moet blijken dat een stijging van dit bedrag er op duidt dat de banken extra liquide middelen moesten lenen van de centrale bank.

Opgave 5

Maximumscore 3

- 14 Een voorbeeld van een juist ingevulde tabel inclusief de berekeningen:

	1995	2000
beroepsbevolking (× 1.000 personen)	$0,63 \times 10.470 = 6.596$	$0,67 \times 10.727 = 7.187$
actieven (× 1.000 personen)	(6.063)	$7.187 - 270 = 6.917$
inactieven (× 1.000 personen)	$533 + 0,114 \times 6.596 = 1.285$	$270 + 0,111 \times 7.187 = 1.068$

per juist ingevulde rij

1

Opmerking

De berekeningen moeten vermeld zijn, maar niet noodzakelijkerwijs in de tabel.

Maximumscore 2

- 15 groter (dan 1995)
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat een stijging van de verhouding personen/arbeidsjaar kan betekenen dat meer personen één arbeidsjaar invullen, hetgeen kan leiden tot een daling van de werkloze beroepsbevolking.

Maximumscore 2

- 16 ja
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
- Uit tabel 3 blijkt dat de werkloze beroepsbevolking is gedaald met 263.000 personen, 1
  - terwijl het aantal personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering is gestegen met $797.757 (0,111 \times 7.187.000) - 751.944 (0,114 \times 6.596.000) = 45.813$ 1

Opmerking

Let op doorwerkfouten vanuit vraag 14 / tabel 4.

Maximumscore 2

- 17 Een voorbeeld van juiste argumenten is:
- De participatiegraad neemt toe, waardoor er meer mensen belasting en premie gaan betalen, 1
  - terwijl de afname van de werkloze beroepsbevolking leidt tot lagere collectieve uitgaven 1

Opgave 6

Maximumscore 2

- 18 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
- $$\frac{228 - 187}{228} \times 100\% = 18\%$$
- Voor het antwoord $228 - 187 = 41$ (miljard euro) 1

Opmerking

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Eindexamen economie 1-2 vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 2

- 19 metaalproducten, machines en transportmiddelen
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat bij deze productcategorie het eigen verbruik de productie overtrof en Nederland dus niet (volledig) in de eigen behoeften kon voorzien.

Maximumscore 2

- 20 Voorbeelden van een juiste berekening zijn:
- (wederuitvoer: aandeel in uitvoer – aandeel in invoer) $(228 - 153) - (209 - 143) = 9$
  - $263 + (228 - 209) = 282$ (totale verbruik plus handelssaldo)
  - $282 - 273$ (eigen productie) = 9

Maximumscore 2

- 21 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat de economische groei van Nederland op deze manier meer afhankelijk wordt van de exportvraag van 'derden', hetgeen betekent dat er in tijden van terugval in deze vraag te weinig autonome groeipotentie is om dat te compenseren.
  - Een antwoord waaruit blijkt dat de economische groei van Nederland op deze manier sterk afhankelijk is van activiteiten die een lage toegevoegde waarde opleveren / weinig 'spin-off' opleveren, hetgeen betekent dat de bijdrage aan continuïteit van de groei gering is.
  - Een antwoord waaruit blijkt dat hierdoor innovatie en research worden verwaarloosd, hetgeen er toe kan leiden dat de Nederlandse economie in de toekomst slechter kan concurreren op de wereldmarkt.

Opgave 7

Maximumscore 2

- 22 € 7,50
Uit de verklaring moet blijken dat er geen verlies wordt behaald bij een afzet van minimaal 10.000 en maximaal 70.000 en dat uit het verband tussen totale opbrengsten en afzet is af te leiden dat daarbij de laagst haalbare prijs wordt gevraagd bij de hoogste afzet, 70.000:
- $$\frac{€ 525.000}{70.000} = € 7,50$$

Maximumscore 2

- 23 ja
Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Maximale omzet wordt behaald bij 50.000 eenheden. De winst in procenten van de omzet bedraagt dan $\frac{€ 200.000}{€ 625.000} \times 100\% = 32\%$.

Maximumscore 3

- 24 prijsinelastische
Voorbeelden van een juiste verklaring zijn:
- Een verklaring waaruit blijkt dat bij deze prijsverhoging de omzet zal stijgen (van € 525.000 naar € 600.000) bij een daling van de afzet (van 70.000 naar 50.000), hetgeen impliceert dat de prijsstijging procentueel groter is dan de afzetsdaling.
  - Een berekening waaruit blijkt dat de prijs zal stijgen met 66,7% (van € 7,50 naar € 12,50) terwijl de afzet daarbij zal afnemen met 28,6% (van 70.000 naar 50.000), hetgeen impliceert dat de prijselasticiteit van de vraag bedraagt: $\frac{-28,6\%}{+66,7\%} = -0,4$ (afgerond).